UNHCR
The UN Refugee Agency

Ο Yohannes, πρόσφυγας από την Αιθιοπία, αφού εγκατέλειψε το Σουδάν, επανενώθηκε με τη μητέρα του στο Βέλγιο.
@ UNHCR/Olivies van Naemen

ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΑΤΗΣ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑΣ ΤΟΥ ΟΗΕ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΒΕΛΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΟΥΓΓΡΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (Ε.Ε.) ΓΙΑ ΤΟ 2024

Ιανουάριος - Δεκέμβριος 2024

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 1

Παροχή προστασίας στις αυθόρμητες αφίξεις στην Ε.Ε. και αντιμετώπιση των παραβιάσεων των δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα 5

Μεταρρύθμιση των διαδικασιών ασύλου της Ε.Ε. 8

Αποτελεσματική αλληλεγγύη προς τους εκτοπισθέντες, προς τις χώρες που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό προσφύγων και προς τα κράτη μέλη 13

Πιο αποτελεσματική ανταπόκριση στη μικτή μετανάστευση: η προσέγγιση βάσει διαδρομής 15

Επανεγκατάσταση και συμπληρωματικές οδοί 18

Αντιμετώπιση της ανιθαγένειας 20

Επαρκής, πιο ευέλικτη και άμεση χρηματοδότηση από την Ε.Ε. 21

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Καθώς οι μετακινήσεις πληθυσμών αυξάνονται, απαιτείται μια συνεκτική και αποτελεσματική στρατηγική για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που προκύπτουν από τον αναγκαστικό εκτοπισμό. Η Ε.Ε. ως σημαντικός προορισμός υποδοχής προσφύγων και καίριος πάροχος ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης. αποτελεί βασικό φορέα στην αντιμετώπιση του αναγκαστικού εκτοπισμού. Με την πολιτική επιρροή και τους οικονομικούς πόρους της η Ε.Ε. φέρει την ευθύνη να δρα παραδειγματικά σε παγκόσμιο επίπεδο.

Μετά από επτά χρόνια δύσκολων διαπραγματεύσεων, το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο βρίσκεται στην τελική ευθεία. Η Υ.Α. επαναλαμβάνει ότι υποστηρίζει μια βιώσιμη τροποποίηση του Κοινού Ευρωπαϊκού Συστήματος Ασύλου (ΚΕΣΑ) με επίκεντρο την προσφυγική προστασία που να προστατεύει το δικαίωμα υποβολής αιτήματος ασύλου στην Ευρώπη. Το Σύμφωνο αποτελεί ένα πλαίσιο που διασφαλίζει το σύστημα προστασίας της Ε.Ε. σε βάθος χρόνου και δίνει τη δυνατότητα, εάν εφαρμοστεί με επαρκή εχέγγυα, ώστε να διασφαλιστεί ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης στην επικράτεια και στο άσυλο στην ΕΕ, και να γίνεται καλύτερη διαχείριση των μικτών μετακινήσεων προσφύγων και μεταναστών.

Ωστόσο, η τελική συμφωνία επί των νομοθετικών κειμένων αποτελεί ένα μόνο μέρος της απάντησης – η επιτυχία του Συμφώνου εξαρτάται από την εφαρμογή του έχοντας ως επίκεντρο την προσφυγική προστασία. Επικίνδυνες πρακτικές, όπως άρνηση πρόσβασης στην επικράτεια, οι άτυπες αναγκαστικές επιστροφές και η μη εφαρμογή δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών και αλληλεγγύης, δεν μπορούν να συνεχιστούν. Τέτοιου είδους πρακτικές υπονομεύουν την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος ασύλου της Ε.Ε., και απειλούν με συρρίκνωση το χώρο προστασίας στην Ευρώπη . Η Ύπατη Αρμοστεία καλεί τις Προεδρίες να διασφαλίσουν η ορθή εφαρμογή του συστήματος ασύλου της Ε.Ε., η οποία με τη σειρά της μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση της προθυμίας των κρατών να συμμορφωθούν με την ισχύουσα νομοθεσία και να λειτουργήσουν ως προπύργιο έναντι επιβλαβών προτάσεων για εξωτερική ανάθεση των υποχρεώσεων ασύλου σε άλλες χώρες.

Η Υ.Α. καλεί τη βελγική και την ουγγρική Προεδρία του Συμβουλίου της Ε.Ε. για το 2024, να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις με επίκεντρο την προσφυγική προστασία , ώστε να γίνεται σεβαστό και να διασφαλίζεται το δικαίωμα αίτησης ασύλου στην Ε.Ε. Εν όψει της καταληκτικής ημερομηνίας για την οριστικοποίηση του Συμφώνου όπως αυτή ορίζεται στον κοινό χάρτη πορείας, και πριν από τις ευρωπαϊκές εκλογές του Ιουνίου 2024, οι Προεδρίες ενθαρρύνονται να θέσουν ως προτεραιότητά τους την οριστικοποίηση του Συμφώνου και να στηρίξουν την κατάρτιση ενός άρτιου πλάνου, που θα βασίζεται στη συνεργασία και θα επικεντρώνεται στην προστασία των προσφύγων. Η Υ.Α. είναι πρόθυμη να τις στηρίξει.[1].

[1] Βλ. Υ.Α., Προστατεύοντας καλύτερα τους πρόσφυγες στην Ε.Ε. και παγκοσμίως: Προτάσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης μέσω καλύτερης διαχείρισης, εταιρικής σχέσης και αλληλεγγύης, Δεκέμβριος 2016, διαθέσιμες στη διεύθυνση: https://www.refworld.org/docid/58385d4e4.html; UNHCR, UNHCR Recommendations for the European Commission's Proposed Pact on Migration and Asylum (Συστάσεις της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σχετικά με το Προτεινόμενο Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο), Ιανουάριος 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.refworld.org/docid/5e3171364.html · Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, δίκαιες και γρήγορες διαδικασίες ασύλου: UNHCR Discussion Paper on Accelerated and Simplified Procedures in the European Union", 25 Ιουλίου 2018, διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.refworld.org/docid/5b589eef4.html; UNHCR Practical considerations for fair and fast border procedures and solidarity in the European Union, 15 Οκτωβρίου 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.refworld.org/docid/5f8838974.html

Ως σημαντικός φορέας και δωρητής σε παγκόσμιο επίπεδο, η Ε.Ε. και τα κράτη μέλη της, μπορούν να διασφαλίσουν πως ούτε οι αναγκαστικά εκτοπισμένοι, αλλά ούτε και οι κοινότητες υποδοχής θα μείνουν πίσω, στην πορεία μας προς την Ατζέντα του 2030 για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη.

Μέσω αυτών των συστάσεων, η Υ.Α. καλεί την Ε.Ε. να συνεχίσει την ορθή πορεία της και να διαθέσει αναπτυξιακή βοήθεια, συμπληρωματικά στην ανθρωπιστική, για την προώθηση της προστασίας και των λύσεων. Απαιτείται πολιτική στήριξη από πλευράς Ε.Ε., ώστε να διασφαλιστεί η ανταπόκριση με γνώμονα την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και η συμπερίληψη των αναγκαστικά εκτοπισμένων ατόμων στις πολιτικές και τα αναπτυξιακά σχέδια των δωρητών και των Αρχών. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό στο πλαίσιο της προσέγγισης της «συνολικής διαδρομής»[2] ώστε να διασφαλιστεί ότι η ανταπόκριση της Ε.Ε. κατά μήκος των βασικών μεταναστευτικών οδών είναι συντονισμένη, συνεπής και σύμφωνη με το πλάνο ανθρωπιστικής βοήθειας και ανάπτυξης.

Η Υ.Α. συνιστά στη βελγική και την ουγγρική Προεδρία για 2024, να λάβουν υπόψη τα ακόλουθα επτά στοιχεία κατά προτεραιότητα, χωρίς όμως να περιοριστούν σε αυτά, ως τα βασικότερα για τους τελευταίους μήνες της τρέχουσας θητείας, εστιάζοντας πλέον στην υλοποίηση.

1. Παροχή προστασίας στις αυθόρμητες αφίξεις στην Ε.Ε. και αντιμετώπιση των περιστατικών παραβίασης των δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα

- Βάσει του δικαιώματος υποβολής αιτήματος ασύλου και την αρχή της μη επαναπροώθησης, η Ε.Ε. θα πρέπει να διασφαλίζει την πρόσβαση στην επικράτεια για τα άτομα που επιθυμούν να ζητήσουν άσυλο, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που φθάνουν παράτυπα.

- Να διασφαλίζεται ότι η διαδικασία άφιξης διεξάγεται με γνώμονα την προστασία και είναι απλουστευμένη. Παράλληλα, να γίνεται αποτελεσματική διάθεση πόρων για την υποστήριξη των παραπομπών στις κατάλληλες υπηρεσίες προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της νομικής συνδρομής. Ο έγκαιρος έλεγχος είναι σημαντικός για τον εντοπισμό ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των ανιθαγενών και των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, καθώς και των ασυνόδευτων ή χωρισμένων από την οικογένειά τους παιδιών, αλλά και για την έγκαιρη παροχή στήριξης και βοήθειας.

2. Μεταρρύθμιση των διαδικασιών ασύλου της Ε.Ε.

- Κάθε διαδικασία που λαμβάνει χώρα στα σύνορα, θα πρέπει να διεξάγεται σύμφωνα με τα νομικά εχέγγυα και με πλήρη σεβασμό του δικαιώματος αίτησης ασύλου και της αρχής της μη επαναπροώθησης, ακόμη και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης. Γενικά, οι διαδικασίες επί της ουσίας προτιμώνται έναντι των διαδικασιών παραδεκτού.

- Να διασφαλίζεται ότι οι διαδικασίες στα σύνορα δεν ισοδυναμούν με de facto κράτηση και ότι η κράτηση παραμένει η εξαίρεση. Αντ' αυτού, θα πρέπει να διατεθούν επαρκείς και αξιοπρεπείς ρυθμίσεις για την υποδοχή ή εναλλακτικές λύσεις αντί της κράτησης

- Να διασφαλίζεται η παροχή επαρκών και κατάλληλων συνθηκών υποδοχής, που αποτελούν την κύρια πτυχή των δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών ασύλου. Σε αυτές συμπεριλαμβάνονται η ασφαλής και αξιοπρεπής στέγαση, τα επαρκή μέσα διαβίωσης, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ιατρική περίθαλψη καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας και βάσει των αναγκών των αιτούντων άσυλο, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, το φύλο, τη διαφορετικότητα και τις ιδιαίτερες ανάγκες.

[2] Υ.Α, Grandi σχετικά με την ανάγκη για «πανοραμική» προσέγγιση των μικτών μετακινήσεων, 21 Απριλίου 2023, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.unhcr.org/news/speeches-and-statements/unhcr-s-grandi-need-panoramic-approach-mixed-movements

3. Αλληλεγγύη που λειτουργεί για τους εκτοπισθέντες, τις χώρες που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό προσφύγων και τα κράτη μέλη

- Να διασφαλιστεί ότι η αλληλεγγύη και η ασφάλεια βρίσκονται στο επίκεντρο των δράσεων της Ε.Ε. κατά μήκος των μεταναστευτικών οδών. Η Υ.Α. έχει απευθύνει έκκληση εδώ και καιρό για την εφαρμογή λειτουργικών μέτρων αλληλεγγύης, ώστε να διασφαλιστεί η ένα εφαρμόσιμο και βιώσιμο σύστημα ασύλου της Ε.Ε.

- Να ενθαρρυνθεί η εφαρμογή ενός διευρυμένου ορισμού της έννοιας «μέλος οικογένειας», ώστε να συμπεριλαμβάνει τόσο τα αδέλφια όσο και τους συζύγους. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλοι ουσιαστικοί δεσμοί, πέραν της οικογενειακής κατάστασης (π.χ. διπλώματα και άλλα προσόντα), ως κριτήρια για την κατανομή ευθυνών, και να εφαρμόζονται στην πράξη.

4. Αποτελεσματικότερη ανταπόκριση στη μεικτή μετανάστευση: η προσέγγιση βάσει διαδρομής

- Να προωθηθεί η προσέγγιση βάσει διαδρομής ως τρόπος μετριασμού του ανθρώπινων δεινών κατά τη διάρκεια των επικίνδυνων μετακινήσεων και, αντί για πρακτικές εξωτερικής ανάθεσης, να παρέχονται αποτελεσματικές εναλλακτικές λύσεις στις χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού, με σεβασμό στα δικαιώματα.

- Να στηριχθούν οι παρεμβάσεις κατά μήκος των κύριων οδών μικτής και περαιτέρω μετακίνησης προς την Ε.Ε., μεταξύ άλλων στις υποψήφιες χώρες, που βοηθούν τους πρόσφυγες και τους μετανάστες να βρουν προστασία, λύσεις και νόμιμες οδούς όσο το δυνατόν νωρίτερα, διασφαλίζοντας παράλληλα όλα τα σχετικά εχέγγυα.

- Να διατεθεί επαρκής ανθρωπιστική και αναπτυξιακή χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών των μετακινούμενων ατόμων, και να καταρτιστούν αποτελεσματικά και μακροπρόθεσμα μέτρα προστασίας για τη διατήρηση της πρόσβασης στην προστασία για τους πρόσφυγες, καθώς και σε λύσεις βασισμένες στα δικαιώματα για τους μετανάστες.

- Να αυξηθεί η πρόσβαση στην επανεγκατάσταση και στις συμπληρωματικές οδούς για τους πρόσφυγες, και στις μεταναστευτικές οδούς για τους μετανάστες (συμπεριλαμβανομένης της οικογενειακής επανένωσης και για τις δύο ομάδες) κατά μήκος των κύριων διαδρομών, καθώς και η στήριξη για τη βιώσιμη επιστροφή όσων δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας.

5. Επανεγκατάσταση και Συμπληρωματικές Οδοί

- Να συμβάλλουν στο 40% του στόχου για επανεγκατάσταση σε παγκόσμιο επίπεδο και να ενθαρρυνθούν περισσότερα κράτη μέλη της Ε.Ε. ώστε να συμμετάσχουν στις προσπάθειες επανεγκατάστασης.

- Να επισημανθεί ότι οι διατάξεις για τις ποσοστώσεις επανεγκατάστασης δεν απαλλάσσουν τα κράτη από την υποχρέωσή να παρέχουν πρόσβαση στις διαδικασίες ασύλου. Η Υ.Α. υπενθυμίζει ότι, όπως προβλέπεται από το διεθνές δίκαιο, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να χρησιμοποιούν την επανεγκατάσταση ως υποκατάστατο των υποχρεώσεών τους για παροχή πρόσβασης στο άσυλο, ενώ παράλληλα πρέπει να διατηρήσουν τα προγράμματα επανεγκατάστασης και παροχής ανθρωπιστικής βοήθειας, με γνώμονα την προστασία.

- Να επεκταθεί η πρόσβαση στις υφιστάμενες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές οδούς, καθιστώντας τις πιο προσβάσιμες, αξιόπιστες και προβλέψιμες για τους πρόσφυγες. Παράλληλα, να διασφαλιστεί μια ευέλικτη προσέγγιση για τις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης στην Ευρώπη.

- Να ενισχυθούν οι μηχανισμοί διεκπεραίωσης της επανεγκατάστασης και των δυνατοτήτων υποδοχής, ώστε να διασφαλιστεί ότι προστατεύονται οι δεσμεύσεις για επανεγκατάσταση. Επίσης, να διερευνηθούν οι ευκαιρίες για κοινοτικές χορηγίες και

συνεργασίες, ώστε να ενισχυθεί η υποδοχή και η ένταξη των προσφύγων.

6. Αντιμετώπιση της ανιθαγένειας

- Να καταρτιστούν ολοκληρωμένες στρατηγικές και σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση της ανιθαγένειας τόσο εντός της Ε.Ε., όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, και να παρακολουθείται η πρόοδος προς την υλοποίηση των Συμπερασμάτων του Συμβουλίου του 2015 για την Ανιθαγένεια.

- Να διασφαλιστεί ότι οι ανιθαγενείς ταυτοποιούνται και καταγράφονται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας ασύλου και ότι παραπέμπονται σε κατάλληλες διαδικασίες καθορισμού του καθεστώτος.

7. Να καταστεί η χρηματοδότηση της Ε.Ε. επαρκής, πιο ευέλικτη και αποτελεσματική

- Να καταρτιστεί ένα σχέδιο δράσης για την υλοποίηση των συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την αντιμετώπιση του ελλείμματος χρηματοδότησης, και να παρέχεται προβλέψιμη, πρόσθετη και ευέλικτη χρηματοδότηση στους φορείς που ασχολούνται με τον τομέα της προστασίας.

- Χωρίς να διακυβεύεται ο αναπτυξιακός προϋπολογισμός της Ε.Ε., να αυξηθεί ο προϋπολογισμός για την ανθρωπιστική βοήθεια, από τα 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ όπου βρίσκεται επί του παρόντος, σε τουλάχιστον 2,6 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.

- Να γίνεται διαφανής αναφορά σχετικά με το στόχο της αξιοποίησης του 10% των δαπανών για τη μετανάστευση και τον αναγκαστικό εκτοπισμό, του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας (ΜΓΑΔΣ), διαφοροποιώντας τον αναγκαστικό εκτοπισμό από τη μετανάστευση.

- Καθώς οι εκτοπισμοί λόγω κλίματος και οι παρατεταμένες καταστάσεις εκτοπισμού αυξάνονται, να διασφαλιστεί ότι οι χρηματοδοτικοί πόροι της Ε.Ε. στοχεύουν σε θεματικούς τομείς όπως το κλίμα και η εκπαίδευση. Ταυτόχρονα, να διερευνηθεί η εξεύρεση καινοτόμων τρόπων χρηματοδότησης για την ανταπόκριση στον αναγκαστικό εκτοπισμό, αλλά και για τη δημιουργία πιο βιώσιμων λύσεων για τους ανθρώπους που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους, καθώς και για τις κοινότητες που τους φιλοξενούν.

1 ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΑΥΘΟΡΜΗΤΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ

Η Υ.Α. παραμένει σταθερά αντίθετη στις πρακτικές εξωτερικής ανάθεσης, που μεταθέτουν την ευθύνη για τις διαδικασίες ασύλου ή τη διεθνή προστασία σε τρίτα κράτη. Οι προτάσεις των κρατών μελών για εξωτερική ανάθεση της μετανάστευσης, σε μια προσπάθεια να σταματήσει κάθε παράτυπη μετακίνηση προς την Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένων εκείνων που επιδιώκουν πρόσβαση σε διεθνή προστασία, είναι τόσο ανέφικτες όσο και αντίθετες με τις υποχρεώσεις των κρατών που απορρέουν από το διεθνές και το ευρωπαϊκό δίκαιο. Τέτοιες ενέργειες ενέχουν σοβαρούς κινδύνους για τους πρόσφυγες, καθώς υπονομεύουν το δικαίωμά τους σε διεθνή προστασία και τους εκθέτουν σε κίνδυνο παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου αυτού της επαναπροώθησης. Σύμφωνα με τον Ειδικό Εισηγητή του ΟΗΕ για την εμπορία ανθρώπων, **περιορίζοντας την πρόσβαση στο άσυλο και σε άλλες μορφές διεθνούς προστασίας, ενδέχεται να αυξάνονται και οι κίνδυνοι εμπορίας ανθρώπων.**[3]

Ενώ ορισμένα μέτρα, όπως η αύξηση της προστασίας κατά τη διάρκεια των ταξιδίων, η επέκταση της πρόσβασης σε νόμιμες οδούς και η ενίσχυση της **επανεγκατάστασης και άλλων συμπληρωματικών οδών**, μπορούν και πρέπει να ληφθούν, ενδέχεται παρ' όλα αυτά να θεωρηθούν υποκατάστατο των υποχρεώσεων των κρατών να παρέχουν πρόσβαση στο έδαφος της Ε.Ε. και στις διαδικασίες ασύλου.

Η διασφάλιση της πρόσβασης στην επικράτεια και τις διαδικασίες εντός της Ε.Ε., αποτελεί μέρος μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για τη διαχείριση των πολύπλοκων, μικτών μεταναστεύσεων, μεταξύ άλλων και στην περιοχή της Μεσογείου. Από το 2017 έως και σήμερα, οι περισσότεροι θάνατοι καταγράφηκαν μέσα στο πρώτο τρίμηνο του 2023, ενώ μέχρι τις 20 Δεκεμβρίου 2023, 3.439 άνθρωποι έχασαν τη ζωή τους ή καταγράφηκαν ως αγνοούμενοι στη Μεσόγειο.[4] Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για να ενισχυθούν οι συνεργασίες στις συντονισμένες επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης, να διασφαλιστεί ότι οι πρόσφυγες και οι μετανάστες λαμβάνουν βοήθεια ζωτικής σημασίας, και να τερματιστεί η ποινικοποίηση, η παρεμπόδιση ή η αποτροπή όσων παρέχουν ανθρωπιστική βοήθεια.[5] Η Υ.Α. υπενθυμίζει στα κράτη ότι **κανείς δεν πρέπει να διώκεται επειδή σώζει ζωές στη θάλασσα**.[6]

Οι αναφορές για σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο πλαίσιο των επιχειρήσεων διαχείρισης των συνόρων εξακολουθούν να αποτελούν πηγή μεγάλης ανησυχίας. Οι αναφερόμενες παραβιάσεις πρέπει να διερευνώνται ανεξάρτητα, και τα κράτη πρέπει να υιοθετούν διορθωτικά ή επανορθωτικά μέτρα για να διασφαλίζεται η συμμόρφωση με το ευρωπαϊκό και το διεθνές δίκαιο. Η συνεργασία με τον Υπεύθυνο Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Frontex είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση του σεβασμού στα θεμελιώδη δικαιώματα, σε ολόκληρο το φάσμα των από κοινού επιχειρήσεων.

ΑΡΧΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟ ΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΣΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ

Η Υ.Α. έχει απευθύνει εδώ και καιρό έκκληση για απλουστευμένη διαδικασία κατά την άφιξη. Εάν εφαρμοστεί σωστά, με τους ορθούς σκοπούς, με στόχο την προστασία, αλλά και σε πλήρη

[3] OHCHR, Ο περιορισμός της πρόσβασης στη διεθνή προστασία θέτει τα άτομα σε κίνδυνο εμπορίας ανθρώπων: Εμπειρογνώμονας του ΟΗΕ, 28 Ιουνίου 2023, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.ohchr.org/en/ohchr_homepage
[4] IOM Missing Migrants Project data Migration Flow to Europe, διαθέσιμο στη διεύθυνση https://dtm.iom.int/europe/dead-and-missing
[5] Υ.Α. Μια δεκαετία μετά το ναυάγιο της Λαμπεντούζα, οι συνεχιζόμενες τραγωδίες πρέπει να τελειώσουν, 3 Οκτωβρίου 2023, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.unhcr.org/news/press-releases/decade-after-lampedusa-shipwreck-continuing-tragedies-need
[6] Loc. Cit.

συμμόρφωση με τα ανθρώπινα δικαιώματα, ο αρχικός έλεγχος θα μπορούσε να βοηθήσει τόσο στον γρήγορο εντοπισμό των ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας -και εκείνων που ενδέχεται να μην χρήζουν διεθνούς προστασίας-, όσο και στην επιτάχυνση των παραπομπών στις κατάλληλες διαδικασίες, καθώς και στη μείωση των καταστάσεων νομικού κενού.[7]

Προκειμένου να διασφαλιστούν οι αποτελεσματικές διαδικασίες ελέγχου, θα πρέπει να εφαρμοστούν τα ακόλουθα σε **τέσσερις τομείς**:

Η Υ.Α. συνιστά εμφατικά να διατίθενται πόροι σε αρχικό στάδιο, για ελέγχους ευαλωτότητας, ώστε να εντοπίζονται **τα άτομα με ευαλωτότητες ή αυτά με ιδιαίτερες ανάγκες σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας, και στη συνέχεια να παραπέμπονται στις κατάλληλες διαδικασίες.**

Η ανεξάρτητη νομική συνδρομή και η παροχή πληροφοριών συμβάλλουν στη διεξαγωγή δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών: η νομική συνδρομή θα πρέπει να παρέχεται εγκαίρως ούτως ώστε να στηρίζεται η δικαιοσύνη και η αποτελεσματικότητα του συστήματος, να υποστηρίζονται οι χειριστές των υποθέσεων, και να διασφαλίζεται ότι τα δικαιώματα των αιτούντων γίνονται σεβαστά.[8] Θα πρέπει να λαμβάνεται ιδιαίτερη μέριμνα για τη διασφάλιση της **αποτελεσματικής πρόσβασης στις υπηρεσίες αυτές, μεταξύ άλλων από διεθνείς οργανισμούς και ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στα σύνορα.**

Το δίκαιο της Ε.Ε. για το άσυλο και το διεθνές δίκαιο για τους πρόσφυγες εφαρμόζονται από τη στιγμή που το άτομο παρουσιάζεται στα σύνορα και θεωρείται ότι ζητά προστασία. Οι αιτούντες σε διαδικασίες στα σύνορα υπάγονται στην πλήρη δικαιοδοσία των κρατών μελών και δικαιούνται το πλήρες φάσμα των δικαιωμάτων που απορρέουν από το *κεκτημένο* της Ε.Ε. Τα κράτη πρέπει να παρέχουν στους αιτούντες άσυλο πρόσβαση στην επικράτεια, τουλάχιστον σε προσωρινή βάση, διαφορετικά το δικαίωμα αίτησης ασύλου και αυτό της μη επαναπροώθησης δεν θα έχουν νόημα.

Η Υ.Α. χαιρετίζει τον έγκαιρο εντοπισμό και καταγραφή των ευάλωτων ατόμων, ώστε να παραπέμπονται ταχέως στις κατάλληλες διαδικασίες. Στο πλαίσιο αυτό, κρίνεται απαραίτητη η κατά προτεραιότητα **συμμετοχή των εθνικών εισηγητών** ή άλλων, ισοδύναμων, μηχανισμών για την **καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων**. Οι Αρχές που διεξάγουν ελέγχους στα σύνορα, θα πρέπει να διαβιβάζουν πληροφορίες σχετικά με εικαζόμενες δραστηριότητες εμπορίας ανθρώπων και για τα θύματα, στις αρμόδιες αρχές, ώστε να διασφαλίζεται η κατάλληλη σύνδεση μεταξύ των σχετικών μηχανισμών ελέγχου και παραπομπών. **Στο ίδιο πνεύμα, η Υ.Α. συνιστά να συμπεριληφθούν ρητά η ανιθαγένεια και ο κίνδυνος ανιθαγένειας μεταξύ των παραγόντων που πρέπει να αξιολογούνται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ελέγχου καθώς και να καταγράφονται οι ενδείξεις ανιθαγένειας, στο έντυπο αρχικού ελέγχου.** Όταν κάποιος προσδιορίζεται ως ανιθαγενής ή διατρέχει κίνδυνο ανιθαγένειας, πρέπει να παραπέμπεται στις αρμόδιες αρχές για τον προσδιορισμό της.

ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ

Η αποτελεσματική και ανεξάρτητη παρακολούθηση των συνόρων είναι ζωτικής σημασίας για τη διασφάλιση της πρόσβασης στην επικράτεια. Οι μηχανισμοί αυτοί θα πρέπει να διασφαλίζουν την κατάλληλη εποπτεία για την ορθή υλοποίηση των αρχικών μηχανισμών ελέγχου, την πρόσβαση στις δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες ασύλου και την πρόληψη των αναγκαστικών επιστροφών. Η Υ.Α. εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι τα κράτη μέλη επιθυμούν να περιορίσουν τον ρόλο του ανεξάρτητου μηχανισμού παρακολούθησης με διάφορους τρόπους, μεταξύ άλλων περιορίζοντας τον ρόλο των ΜΚΟ και των διεθνών οργανισμών, και δυνητικά τον υποστηρικτικό ρόλο του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRA). Καθώς οι μηχανισμοί αυτοί θεσπίζονται βάσει

[7] 2020 Υ.Α., Συστάσεις της Υ.Α. για το Σύμφωνο για τη Μετανάστευση και το Άσυλο, Ιανουάριος 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.refworld.org/docid/5e3171364.html

[8] Υ.Α. Πρόσβαση σε Νομική Βοήθεια για Αιτούντες Άσυλο στην Εσθονία, Ιούλιος 2019, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.refworld.org/docid/5d4bedea4.html

του εθνικού δικαίου, θα πρέπει να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητά τους στην πράξη, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής τους, ενώ η Υ.Α. και άλλοι φορείς, όπως ΜΚΟ και δικηγόροι, θα πρέπει να έχουν **απρόσκοπτη πρόσβαση στις εγκαταστάσεις** υποδοχής στα σύνορα, για τη διεξαγωγή επισκέψεων παρακολούθησης.

Η εντολή παρακολούθησης του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Άσυλο (EUAA) πρόκειται να τεθεί σε ισχύ κατά τη διάρκεια της βελγικής Προεδρίας. Η Υ.Α. συνιστά την ταχεία δημιουργία του μηχανισμού παρακολούθησης του EUAA και την άμεση υιοθέτηση του κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης (AMMR), προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή του κανονισμού του EUAA. Η Υ.Α. παροτρύνει τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν τον μηχανισμό παρακολούθησης ως εργαλείο για τον εντοπισμό κενών και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων ασύλου και υποδοχής, διασφαλίζοντας παράλληλα την πλήρη συμμόρφωση με τα θεμελιώδη δικαιώματα.

2 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ ΑΣΥΛΟΥ ΤΗΣ Ε.Ε.

Η Ε.Ε. έχει ανάγκη από μια ολοκληρωμένη προσέγγιση τόσο εσωτερικά, επενδύοντας σε λειτουργικά και ανθρώπινα συστήματα ασύλου και υποδοχής, όσο και στην εξωτερική διάσταση

Η Υ.Α. υπενθυμίζει στις Προεδρίες ότι τα δίκαια και αποτελεσματικά συστήματα ασύλου εντός των συνόρων της Ε.Ε. αποτελούν κρίσιμη συνιστώσα μιας βιώσιμης προσέγγισης με βάση τις διαδρομές. **Η διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόσβασης στην επικράτεια και στις διαδικασίες ασύλου, καθώς και των κατάλληλων συνθηκών υποδοχής, παραμένουν στον πυρήνα και αποτελούν προτεραιότητα προκειμένου να διασφαλιστεί η λειτουργικότητα της πολιτικής ασύλου της Ε.Ε.** Κάθε διαδικασία στα σύνορα θα πρέπει να διεξάγεται σύμφωνα με τα νομικά εχέγγυα και με πλήρη σεβασμό του δικαιώματος αναζήτησης ασύλου και της αρχής της μη επαναπροώθησης, ακόμη και σε περιόδους έκτακτης ανάγκης.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΟΡΑ

Η Υ.Α. δεν αντιτίθεται στην εφαρμογή διαδικασιών στα σύνορα, υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι διαδικαστικές εγγυήσεις που προβλέπονται από το ευρωπαϊκό και το διεθνές δίκαιο,[9] ότι υλοποιούνται με γνώμονα την προστασία, και ιδίως για τα παιδιά, και δεν οδηγούν σε de facto καταστάσεις κράτησης. Η εφαρμογή δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών στα σύνορα είναι δυνατή εάν αυτές διεξάγονται με τρόπο που καλύπτουν τις διαδικαστικές ανάγκες για την υποδοχή ευάλωτων ατόμων, και χωρίς να οδηγούν σε κράτηση. Η κράτηση δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται υποχρεωτικά για όλες τις αφίξεις. Για τις περιπτώσεις όπου συντρέχουν λόγοι κράτησης, είναι δυνατά και πρέπει να προτιμώνται εναλλακτικά της κράτησης μέτρα όπως, μεταξύ άλλων, οι προσωρινοί και νόμιμοι περιορισμοί στις μετακινήσεις. Επιπλέον, ο έγκαιρος έλεγχος ευαλωτότητας και η παραπομπή στις κατάλληλες διαδικασίες υποδοχής και βασικές υπηρεσίες, είναι ζωτικής σημασίας.

Η Υ.Α. συνιστά να εξετάζονται τα ακόλουθα **βασικά σημεία** σε τυχόν εκκρεμείς τεχνικές διαπραγματεύσεις σχετικά με τον κανονισμό για τις διαδικασίες ασύλου (APR) και, κατ' επέκταση, κατά την εφαρμογή:

- Θα πρέπει να εξετάζεται το **ενδεχόμενο χρήσης ταχέων και κατά προτεραιότητα διαδικασιών για τις βάσιμες υποθέσεις** και **όχι μόνο για τις πιθανώς προδήλως αβάσιμες υποθέσεις.** Θα πρέπει να υπάρχει επαρκής ευελιξία ώστε ένα αίτημα να μπορεί να εξεταστεί από διαφορετική διαδικασία, εάν χρειαστεί, όπως για παράδειγμα εάν προκύψουν νέες πληροφορίες σε σχέση με ευαλωτότητες που θα καθιστούσαν ακατάλληλες τις διαδικασίες συνόρων.[10]

- **Γενικά, να προτιμάται η εξέταση ενός αιτήματος ασύλου επί της ουσίας παρά επί του παραδεκτού (όπως η εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας), ώστε να λαμβάνεται υπόψη η ιδιαίτερη ατομική κατάσταση κάθε αιτούντος άσυλο.** Η εξέταση επί της ουσίας εφαρμόζεται ευκολότερα στην πράξη και σύμφωνα με τις απαραίτητες διασφαλίσεις, και όπως έχει αποδειχθεί, διασφαλίζουν αποτελεσματικότερη χρήση των πόρων. Αντιθέτως, οι διαδικασίες επί του παραδεκτού δημιουργούν διαδικαστικές ανεπάρκειες, αυξάνουν τον όγκο των εκκρεμών υποθέσεων,

[9] Υ.Α., Πρακτικές προτάσεις για δίκαιες και ταχείες διαδικασίες στα σύνορα και αλληλεγγύη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 15 Οκτωβρίου 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: https:// www.refworld.org/docid/5f8838974.html

[10] Υ.Α., Δίκαιες και Ταχείες Διαδικασίες: «Έκθεση της Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες για τις Δίκαιες, Ταχείες και Απλουστευμένες Διαδικασίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση», 25 Ιουλίου 2018, διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.refworld.org/docid/5b589eef4.html

προσθέτουν περιττά επίπεδα ελέγχου και δαπάνες ή οδηγούν σε μετατόπιση της ευθύνης σε χώρες εκτός ΕΕ.

- Η Υ.Α. παραμένει σταθερά αντίθετη **στην πρακτική εξωτερικής ανάθεσης**. Η χωρίς επαρκείς εγγυήσεις προσπάθεια μετατόπισης της ευθύνης για χορήγηση διεθνούς προστασίας σε τρίτες χώρες, αντί του επιμερισμού της ευθύνης, παραμένουν ανεπαρκείς. **Η εφαρμογή της έννοιας της ασφαλούς τρίτης χώρας θα πρέπει να παραμείνει προαιρετική και να απαιτείται κάποια σύνδεση με τη χώρα υποδοχής**. Η Υ.Α. εξακολουθεί να θεωρεί απαραίτητη την ύπαρξη ουσιώδους συνδέσμου που θα καθιστούσε εύλογο και βιώσιμο για ένα άτομο να ζητήσει άσυλο σε μια τρίτη χώρα. Η απλή διέλευση του αιτούντος μέσω συγκεκριμένης χώρας, δεν ισοδυναμεί με ουσιαστικό δεσμό που θα καθιστούσε εύλογο και βιώσιμο για ένα άτομο να ζητήσει άσυλο εκεί. Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι διαδικασίες παραδεκτού μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο εργαλείο για την καλύτερη διαχείριση των μεικτών και περαιτέρω μετακινήσεων. Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει να αποσκοπούν στην ενίσχυση του επιμερισμού των ευθυνών και της διεθνούς συνεργασίας, και όχι για το σκοπό της μετατόπισης ευθυνών, και παράλληλα θα πρέπει να πληρούν όλες τις διασφαλίσεις.

- **Οι ευάλωτοι αιτούντες χρήζουν ιδιαίτερης μεταχείρισης στις διαδικασίες στα σύνορα.** Οι διαδικασίες στα σύνορα **δεν θα πρέπει να εφαρμόζονται σε ασυνόδευτα και χωρισμένα από την οικογένειά τους παιδιά**, ακόμη κι αν πρόκειται για ζητήματα ασφάλειας ή δημόσιας τάξης. Η χρήση ταχέων διαδικασιών στα σύνορα δεν ενδείκνυται επίσης για άτομα που έχουν υποστεί ψυχολογικά τραύματα, είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων και άτομα με ψυχική αναπηρία. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να εξαιρούνται από τις διαδικασίες αυτές.[11] Άλλες κατηγορίες ευάλωτων ατόμων με εξειδικευμένες ανάγκες[12] ενδέχεται να χρήζουν πρόσθετης στήριξης ή πρόσβαση σε υπηρεσίες κατά τη διάρκεια των διαδικασιών στα σύνορα, ώστε να διασφαλίζεται ότι μπορούν να υποβάλουν αποτελεσματικά το αίτημά τους. Εάν η εν λόγω υποστήριξη ή οι υπηρεσίες δεν μπορούν να παρασχεθούν στο πλαίσιο αυτό, οι αιτούντες πρέπει να παραπεμφθούν στην κανονική διαδικασία. **Εάν οι συνθήκες στο πλαίσιο των οποίων εφαρμόζονται οι διαδικασίες στα σύνορα ισοδυναμούν με κράτηση, τα ευάλωτα άτομα θα πρέπει να εξαιρούνται απ' αυτή.** Στο πλαίσιο αυτό, και για την ορθή υλοποίηση των διαδικασιών, είναι απαραίτητο να γίνονται ενδελεχείς έλεγχοι ευαλωτότητας, οι οποίοι θα διενεργούνται από καλά εκπαιδευμένο προσωπικό. Λαμβάνοντας υπόψη τους περιορισμούς στις διαδικασίες στα σύνορα, οι μηχανισμοί παραπομπής σε εξειδικευμένους παρόχους υπηρεσιών είναι εξαιρετικά σημαντικό να είναι γρήγοροι και αποτελεσματικοί, για όλους τους ευάλωτους αιτούντες. Επιπλέον, δεδομένου ότι στο πλαίσιο των διαδικασιών στα σύνορα, με τις προσφυγές δεν αναστέλλονται οι επιστροφές, είναι κρίσιμο να υφίστανται όλες οι διασφαλίσεις για προστασία από την επαναπροώθηση. Όσον αφορά τις μορφές υποδοχής και τις ανάγκες των διαφόρων ευάλωτων ομάδων κατά τη φάση υλοποίησης των διαδικασιών, η Υ.Α. είναι πρόθυμη να παράσχει περαιτέρω συμβουλευτική καθοδήγηση και στήριξη.

- **Για την ορθή υλοποίηση των διαδικασιών ασύλου στα σύνορα, απαιτούνται οι κατάλληλοι πόροι.** Το προσωπικό που εργάζεται στις διαδικασίες ασύλου, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών συνόρων, πρέπει να είναι καλά εκπαιδευμένο. Παράλληλα απαιτούνται επαρκείς οικονομικοί πόροι και ανθρώπινο δυναμικό ώστε να διασφαλιστεί ότι οι διαδικασίες αυτές μπορούν να τεθούν σε λειτουργία. Είναι προς το συμφέρον της αρμόδιας αρχής ασύλου να δώσει έμφαση στις υπηρεσίες κατά την έναρξη της διαδικασίας. **Ο EUAA μπορεί να διαδραματίσει**

[11] Υ.Α., Πρακτικές προτάσεις για δίκαιες και ταχείες διαδικασίες στα σύνορα και αλληλεγγύη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, 15 Οκτωβρίου 2020, διατίθεται στη διεύθυνση: https:// www.refworld.org/docid/5f8838974.html

[12] Αιτούντες με ειδικές ανάγκες υποδοχής, όπως ορίζονται στο άρθρο 20 της συμβιβαστικής πρότασης της Οδηγίας για τις Συνθήκες Υποδοχής (αναδιατύπωση), η οποία επιτεύχθηκε το 2018 μεταξύ του Συμβουλίου της Ε.Ε. και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

σημαντικό ρόλο μέσω πρακτικής και επιχειρησιακής καθοδήγησης και να υποστηρίξει την έγκαιρη ταυτοποίηση των ευάλωτων ατόμων. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρότεινε επίσης την ενίσχυση του υποστηρικτικού και εποπτικού ρόλου του EUAA στον Κανονισμό για τις Διαδικασίες Ασύλου, κάτι που η Υ.Α. θεωρεί ότι θα μπορούσε να είναι ωφέλιμο. Η Υ.Α. χαιρετίζει επίσης την προθυμία του Συμβουλίου να επεκτείνει τη χρήση της εκπαίδευσης και πληροφοριών για τις χώρες καταγωγής του EUAA, στις διαδικασίες ασύλου.

- **Θα πρέπει να διασφαλίζονται επαρκείς χώροι και συνθήκες υποδοχής, με την κράτηση μόνο ως έσχατη λύση**. Οι επαρκείς και ποιοτικές συνθήκες υποδοχής αποτελούν βασική πτυχή των δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών ασύλου. Στο πλαίσιο αυτό συμπεριλαμβάνονται η ασφαλής και αξιοπρεπής στέγαση και τα επαρκή μέσα διαβίωσης, η πρόσβαση στην εκπαίδευση και την ιατρική περίθαλψη, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, βάσει των αναγκών του κάθε αιτούντος άσυλο, λαμβάνοντας υπόψη την ηλικία, το φύλο, τη διαφορετικότητα και τις ιδιαίτερες ανάγκες. Παρόλο που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες των ατόμων με ιδιαίτερες ευαλωτότητες, βάσει του δικαίου της Ε.Ε. πρέπει να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη πρόσβαση στις διαδικασίες υποδοχής για όλους τους αιτούντες άσυλο χωρίς διάκριση. **Η κράτηση δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται υποχρεωτικά για όλες τις αφίξεις.** Για τις περιπτώσεις όπου συντρέχουν λόγοι κράτησης, θα πρέπει να τις είναι δυνατά και πρέπει να προτιμώνται εναλλακτικά της κράτησης μέτρα όπως, μεταξύ άλλων, οι προσωρινοί και νόμιμοι περιορισμοί στις μετακινήσεις. Η κράτηση δεν πρέπει ποτέ να εφαρμόζεται σε παιδιά. Για την αποτελεσματική υλοποίηση των διαδικασιών στα σύνορα και για την πρόληψη των δευτερογενών μετακινήσεων, ενδέχεται κατά την εφαρμογή των διαδικασιών να απαιτούνται περιορισμοί στις μετακινήσεις. Σημειώνεται ότι οι ρυθμίσεις που εφαρμόζονται θέτοντας την κοινότητα στο επίκεντρο, και είναι μη στερητικές της ελευθερίας, έχουν ως αποτέλεσμα υψηλότερα ποσοστά συμμόρφωσης με τις διαδικασίες και μεγαλύτερη αποδοτικότητα σε σχέση το κόστος. Η Υ.Α. είναι έτοιμη να παράσχει πρακτικές συμβουλές και υποστήριξη σχετικά με τα ενναλακτικά της κράτησης μέτρα, κατά τη φάση εφαρμογής του Συμφώνου

- **Η λειτουργία και η ακεραιότητα των συστημάτων ασύλου της Ε.Ε. εξαρτώνται επίσης από την επιστροφή όσων δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας.** Στα μέτρα για τη στήριξη των αποτελεσματικών επιστροφών συμπεριλαμβάνονται προγράμματα υποβοηθούμενης οικειοθελούς επιστροφής και επανένταξης (AVRR), τα οποία θα πρέπει να εφαρμόζονται σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να στηρίζονται οι βιώσιμες και αξιοπρεπείς επιστροφές.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΚΡΙΣΗΣ, ΑΝΩΤΕΡΑΣ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η κατάσταση έκτακτης ανάγκης στην Ουκρανία κατέδειξε ότι είναι δυνατή η προώθηση της αλληλεγγύης προς τους πρόσφυγες και εντός της Ε.Ε, ακόμη και σε περιόδους κρίσης. Η ουσιαστική αλληλεγγύη και ο επιμερισμός των ευθυνών, όπως επίσης και η μετεγκατάσταση, πρέπει να συνεχίσουν να αποτελούν μέρος της ανταπόκρισης της Ε.Ε. στις εξαιρετικές καταστάσεις κρίσεων. Η Υ.Α. χαιρετίζει το γεγονός ότι η Οδηγία για την Προσωρινή Προστασία δεν θα καταργηθεί. Μετά την ενεργοποίηση της προσωρινή προστασίας τον Μάρτιο του 2022, η Υ.Α. υποστήριξε με έμφαση τη διατήρησή της ως μέτρο προστασίας στην Ε.Ε., και χαιρετίζει τη συμφωνία για την πρόσθετη πρόβλεψη της δυνατότητας «εκ πρώτης όψεως» προσέγγισης, στο πλαίσιο των διαδικασιών τη χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας. Η παράταση της εφαρμογής της προσωρινής προστασίας έως τον Μάρτιο του 2025 είναι επίσης ευπρόσδεκτη, καθώς παρέχει την απαραίτητη ασφάλεια που χρειάζονται οι πρόσφυγες από την Ουκρανία. Ωστόσο, όταν λήξει η προσωρινή προστασία, ενδέχεται να υπάρχουν ομάδες που δεν θα μπορούν να επιστρέψουν στην Ουκρανία και θα εξακολουθούν να χρήζουν διεθνούς προστασίας. Η Υ.Α. τονίζει επίσης ότι τα κράτη υποδοχής πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν πρόσβαση στην προστασία και τα δικαιώματα σε αυτούς τους πληθυσμούς, όπως προβλέπεται από το

διεθνές και το ευρωπαϊκό δίκαιο.

Η Υ.Α. συνιστά επίσης μια συντονισμένη και εναρμονισμένη ανταπόκριση μεταξύ των κρατών υποδοχής όταν λήγει η προσωρινή προστασία, σύμφωνα με τις διεθνείς αρχές συνεργασίας επιμερισμού της ευθύνης.

Η Υ.Α. εξακολουθεί να εκφράζει την ανησυχία της για την ευρεία χρήση παρεκκλίσεων από το σύστημα ασύλου της Ε.Ε., όπως προτείνεται στον Κανονισμό για την αντιμετώπιση κρίσεων. Ορισμένες από τις προτεινόμενες παρεκκλίσεις θα μπορούσαν να συρρικνώσουν τον χώρο προστασίας στην Ευρώπη και ενδεχομένως να υπονομεύσουν τους στόχους του ΚΕΣΑ, θέτοντας σε κίνδυνο τις προσπάθειες για εναρμονισμένα και ομοιόμορφα πρότυπα σε όλα τα κράτη μέλη. Οι ακόλουθοι **πέντε τομείς** θα μπορούσαν να εξεταστούν για περαιτέρω βελτίωση:

- Ο **ευρύς ορισμός των όρων κρίση**, εργαλειοποίηση και ανωτέρα βία που αφήνει επί του παρόντος μεγάλο περιθώριο διακριτικής ευχέρειας στα κράτη μέλη, ενδέχεται να ενέχει τον κίνδυνο υπέρμετρης προσφυγής σε παρεκκλίσεις. Η Υ.Α. χαιρετίζει τη διπλή δικλείδα ασφαλείας για την ενεργοποίηση του Κανονισμού για την αντιμετώπιση κρίσεων, με τη συμμετοχή τόσο του Συμβουλίου όσο και της Επιτροπής, και ενθαρρύνει την αποσαφήνιση των βασικών αυτών όρων. Η Υ.Α. είναι πρόθυμη να παράσχει πρόσθετες οδηγίες στο ζήτημα αυτό.

- **Παρόλο που τα κράτη έχουν το δικαίωμα να διαχειρίζονται τα σύνορά τους, δεν προβλέπεται δυνατότητα αναστολής της καταγραφής από το διεθνές προσφυγικό δίκαιο**. Η Υ.Α. εκφράζει την ανησυχία ότι η καθυστερημένη καταγραφή των αιτήσεων για διάστημα έως και τεσσάρων εβδομάδων, μπορεί να οδηγήσει σε άρνηση εισόδου στην επικράτεια του κράτους. Όπως επεσήμανε το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ),[13] το δικαίωμα υποβολής αιτήματος ασύλου δεν θα πρέπει να εξαρτάται από τον τρόπο άφιξης στην επικράτεια του κράτους.[14] Η αρχική καταγραφή πρέπει να πραγματοποιείται το συντομότερο δυνατό, ώστε να επιτρέπεται η πρόσβαση στην επικράτεια και τις βασικές υπηρεσίες και να αποτρέπεται η επαναπροώθηση. Πιο εμπεριστατωμένες καταγραφές αιτημάτων ασύλου και συνεντεύξεις μπορεί να γίνουν σε λίγο μεταγενέστερο στάδιο. Η Υ.Α. χαιρετίζει το γεγονός ότι **τα πρότυπα υλικής υποδοχής θα πρέπει να εφαρμόζονται με πληρότητα κατά τη διάρκεια της διαδικασίας κρίσης στα σύνορα**, μεταξύ άλλων και κατά τη διάρκεια που εκκρεμεί η διαδικασία καταγραφής του αιτήματος ασύλου.

- **Θα πρέπει να διασφαλιστεί η ετοιμότητα καλά προετοιμασμένων συστημάτων ασύλου, καθώς και τα επαρκή εχέγγυα, ιδίως σε εξαιρετικές καταστάσεις κρίσεων**. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι, πριν από την ενεργοποίηση οποιωνδήποτε μέτρων αντιμετώπισης κρίσεων, το σύστημα ασύλου, υποδοχής και επιστροφής τους είναι καλά προετοιμασμένο, ικανό και αποτελεσματικό – έτσι θα ελαττωθεί εξαρχής η ανάγκη ενεργοποίησης παρεκκλίσεων σε εξαιρετικές καταστάσεις κρίσης. Η ευρύτερη εφαρμογή των διαδικασιών ασύλου και επιστροφής στα σύνορα, σε συνδυασμό με επιπλέον λόγους βάσει των οποίων ενδέχεται να τεκμαίρεται κίνδυνος διαφυγής, θα οδηγήσει πιθανότατα σε ευρύτερη χρήση της κράτησης, τόσο ως προς τη διάρκεια όσο και ως προς τον αριθμό των ατόμων που υποβάλλονται σε αυτήν. Αυτό με τη σειρά του θα μπορούσε να αυξήσει την πίεση στις εγκαταστάσεις στα σύνορα όπου

[13] Βλ. ΔΕΕ, Πρώτο Τμήμα, M.A. v. v.Valstybės sienos apsaugos tarnyba, C-72/22 PPU, 30 Ιουνίου 2022, σύμφωνα με την οποία ένας κανόνας, ο οποίος σε κατάσταση μαζικής εισροής απαγορεύει στους αιτούντες άσυλο να υποβάλουν αίτημα για διεθνή προστασία και επιτρέπει την κράτησή τους για παράτυπη είσοδο, δεν συνάδει με το δίκαιο της Ε.Ε.

[14] Ο Χάρτης της Ε.Ε. εφαρμόζεται κάθε φορά που τα κράτη εφαρμόζουν το δίκαιο της Ε.Ε., και όλα τα δικαιώματα που εγγυάται θα πρέπει να γίνονται σεβαστά κατά τις διαδικασίες ελέγχου, καθώς και κατά τις διαδικασίες στα σύνορα. Μεταξύ αυτών συμπεριλαμβάνονται το δικαίωμα της αξιοπρέπειας, το δικαίωμα στην ελευθερία και την αποτελεσματική προσφυγή, καθώς και η απαγόρευση της κακομεταχείρισης και των ομαδικών απελάσεων. Είναι σημαντικό ότι η προστασία στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) δεν εξαρτάται από το εάν ο αιτών έχει γίνει επίσημα δεκτός στο έδαφος, και τα κράτη πρέπει να συμμορφώνονται με τις σχετικές εγγυήσεις για τα σύνορα ή τις ζώνες διέλευσης, ακόμη και όταν μπορούν να χαρακτηριστούν ως «διεθνείς ζώνες». Βλ.: N.D. και N.T. κατά Ισπανίας Μείζων Σύνθεση], αρ. 8675/15 και 8697/15, 13 Φεβρουαρίου 2020, παρ. 184; Amuur κατά Γαλλίας, αρ. 19776/92, 25 Ιουνίου 1996, παράγρ. 52.

πραγματοποιούνται οι διαδικασίες ελέγχου, και θα μπορούσε να οδηγήσει σε απαράδεκτες συνθήκες, τόσο στο θέμα του υπερπληθυσμού, όσο και στις συνθήκες διαβίωσης. Ως εκ τούτου, οι διασφαλίσεις που συστήνει τη Υ.Α. είναι πρόσθετα σημαντικές (βλ. προηγούμενη υποενότητα).

- **Η συνεχής παρακολούθηση και ο έλεγχος**, ιδίως όσον αφορά τη συμμόρφωση με τα θεμελιώδη δικαιώματα και τα ανθρωπιστικά πρότυπα, μεταξύ άλλων με την υποστήριξη της EUAA, αποτελούν σημαντικά στοιχεία, για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής και συμμόρφωσης με τον Κανονισμό.

- **Οι διαδικασίες στα σύνορα, που εφαρμόζονται σε εξαιρετικές καταστάσεις κρίσης ή μη, δεν θα πρέπει να οδηγούν σε *de facto* κράτηση**. Η Υ.Α. σημειώνει τη σημαντική ευελιξία που παρέχεται στα κράτη μέλη ως μέρος της «εργαλειοθήκης» για την εφαρμογή των διαδικασιών στα σύνορα κατά τη διάρκεια καταστάσεων κρίσης και ανωτέρας βίας. Ωστόσο, ορισμένα στοιχεία θα μπορούσαν να ασκήσουν επιπλέον πίεση στις δυνατότητες επεξεργασίας και στα πρότυπα υποδοχής, και να εγείρουν ανησυχίες σχετικά με την παρατεταμένη *de facto* κράτηση. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται η πιθανότητα παράτασης των διαδικασιών στα σύνορα έως πέντε μήνες (σε σύγκριση με τρεις μήνες βάσει των συνήθων κανόνων που προτείνονται στο πλαίσιο του Κανονισμού για τις Διαδικασίες), η επέκταση του πεδίου εφαρμογής σε αιτούντες με ποσοστό αναγνώρισης 75% ή λιγότερο σε περιόδους κρίσης, και σε αυτούς με ποσοστό αναγνώρισης 100% σε περιόδους εργαλειοποίησης αντίστοιχα. Οι ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών με παιδιά, δεν θα πρέπει να υποβάλλονται στις διαδικασίες στα σύνορα εάν οι συνθήκες ισοδυναμούν με κράτηση, και οι προδήλως βάσιμες υποθέσεις θα πρέπει να μπαίνουν σε προτεραιότητα και να εξαιρούνται άμεσα από τις διαδικασίες στα σύνορα. Η Υ.Α. αναγνωρίζει ότι τα μέτρα που συνιστούν προσωρινούς περιορισμούς στις μετακινήσεις μπορεί να είναι εύλογα σε ορισμένες περιπτώσεις κρίσεων, αλλά επισημαίνει τη σημασία της εξέτασης εναλλακτικών της κράτησης μέτρων. Η συστηματική χρήση της κράτησης στο πλαίσιο της μετανάστευσης δεν δικαιολογείται, ακόμη και σε περιόδους κρίσης.[15]

[15]Στην πρόσφατη απόφαση Μ.Α., το ΔΕΕ επανέλαβε ότι, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία του δικαιώματος στην ελευθερία, η κράτηση θα πρέπει να περιορίζεται στις απολύτως αναγκαίες καταστάσεις.

3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΤΟΠΙΣΘΕΝΤΕΣ, ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΠΟΥ ΦΙΛΟΞΕΝΟΥΝ ΜΕΓΑΛΟ ΑΡΙΘΜΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ

Η τραγική απώλεια ανθρώπινων ζωών στη Μεσόγειο αναδεικνύει ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη να τοποθετούνται η **αλληλεγγύη και η ασφάλεια, στο επίκεντρο των δράσεων της Ε.Ε. κατά μήκος των μεταναστευτικών οδών**. Η Υ.Α. έχει απευθύνει έκκληση **εδώ και καιρό για την εφαρμογή αποτελεσματικών μέτρων αλληλεγγύης, ώστε να διασφαλιστεί η λειτουργικότητα ενός βιώσιμου συστήματος ασύλου της Ε.Ε**. με επιμερισμό ευθυνών όλων με εκείνα τα κράτη μέλη όπου φτάνουν οι περισσότεροι αιτούντες άσυλο. Για πρώτη φορά, προτείνεται η κωδικοποίηση σε νόμο ενός μηχανισμού αλληλεγγύης της Ε.Ε., και το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο παροτρύνονται να διασφαλίσουν την υιοθέτηση και την ταχεία εφαρμογή κανόνων αποτελεσματικής αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών.

Οι Προεδρίες θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους ακόλουθους τομείς για τη βιώσιμη υλοποίηση της αλληλεγγύης και του επιμερισμού ευθυνών στην Ε.Ε:

- Ενώ τα κράτη μέλη πρέπει να βρουν έναν τρόπο να εφαρμόσουν τον μηχανισμό αλληλεγγύης με τρόπο που να λειτουργεί για τα κράτη και να προστατεύει τους πρόσφυγες, τους αιτούντες άσυλο και τους ανιθαγενείς, ενθαρρύνεται ιδιαίτερα **η προτεραιοποίηση της μετεγκατάστασης ως λύση αλληλεγγύης**. Οι κατευθυντήριες αρχές κατά τη συζήτηση και την εφαρμογή της μετεγκατάστασης θα πρέπει να περιλαμβάνουν την οικογενειακή ενότητα (ανεξάρτητα από τη φύση του αιτήματος), τους ουσιαστικούς δεσμούς με το κράτος μέλος και, όσον αφορά τα ασυνόδευτα παιδιά, το βέλτιστο συμφέρον τους. Ένα αποτελεσματικό και λειτουργικό σύστημα θα συμβάλει στη μείωση των μη ασφαλών περαιτέρω μετακινήσεων και θα προωθήσει τη συμμόρφωση.

- **Η υποχρεωτική αλλά ευέλικτη αλληλεγγύη, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει οικονομική αλληλεγγύη, μπορεί να αξιοποιηθεί για τη συγκέντρωση πόρων και δυνατοτήτων που απαιτούνται για τη στήριξη των δίκαιων και γρήγορων διαδικασιών στα σύνορα** των κρατών μελών στα εξωτερικά σύνορα που διατρέχουν κίνδυνο μεταναστευτικής πίεσης. Στο πλαίσιο αυτό θα μπορούσαν να περιλαμβάνονται η παροχή πρόσθετης στήριξης για άμεσο έλεγχο και διαλογή υποθέσεων, οι δίκαιες και αποτελεσματικές διαδικασίες, οι εναλλακτικά της κράτησης μέτρα και οι αποτελεσματικές επιστροφές για όσους δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας. Αντίθετα, η Υ.Α. είναι ενάντια στην αξιοποίηση της οικονομικής αλληλεγγύης για επενδύσεις αποκλειστικά σε μέτρα αποτροπής, όπως φράχτες και εξοπλισμό επιτήρησης, γιατί έτσι ελλοχεύει ο κίνδυνος να σταματήσει να δίνεται έμφαση στη διασφάλιση της αποτελεσματικής υλοποίησης του συστήματος ασύλου.

- Οι συλλογικές προσπάθειες, **όπως ο καλύτερος συντονισμός μεταξύ όλων των μεσογειακών κρατών, η αλληλεγγύη και ο επιμερισμός ευθυνών, είναι απαραίτητες για να σώζονται ζωές.** Για την επίτευξή τους, απαιτείται η δημιουργία ενός συμφωνημένου περιφερειακού μηχανισμού αποβίβασης και αναδιανομής για όσους φθάνουν από τη θάλασσα . Μέχρι τότε, ο Εθελοντικός Μηχανισμός Αλληλεγγύης θα πρέπει να συνεχιστεί, και οι ορθές πρακτικές θα πρέπει να ενσωματωθούν στο πλαίσιο υλοποίησης κανονισμού για τη διαχείριση του ασύλου και της μετανάστευσης (AMMR).

- **Ανάπτυξη αισθήματος εμπιστοσύνης των αναγκαστικά εκτοπισμένων, των ανιθαγενών και των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, προς το**

σύστημα. Τα κίνητρα για συμμόρφωση με το σύστημα αποτελούν σημαντικό τρόπο για την πρόληψη του κινδύνου διαφυγής, ενώ παράλληλα στηρίζουν τους εκτοπισμένους και τους ανιθαγενείς. Η Υ.Α υποστηρίζει τη χρήση **ενός ευρύτερου ορισμού για την έννοια του μέλους οικογένειας**, στον οποίο περιλαμβάνονται τόσο τα αδέλφια όσο και οι σύζυγοι. Παράλληλα, στηρίζει την μεγαλύτερη εστίαση και σε **άλλους σημαντικούς δεσμούς** (π.χ. πιστοποιητικά και άλλα προσόντα) ως κριτήρια για την κατανομή ευθυνών. Η Υ.Α. θεωρεί ότι αυτό αποτελεί ένα σημαντικό βήμα για τη δημιουργία ενός πιο βιώσιμου μηχανισμού αλληλεγγύης, την ενίσχυση της προστασίας της οικογενειακής ενότητας και τη μείωση των κινήτρων για παράτυπες, περαιτέρω μετακινήσεις.[16] Ένα αποτελεσματικό σύστημα μπορεί να αποτελέσει ένα περαιτέρω κίνητρο για τη συμμόρφωση με τους κανόνες. Τα ποινικά μέτρα από μόνα τους δεν στηρίζουν ένα λειτουργικό σύστημα και ενδέχεται να έρχονται σε αντίθεση με την ευρωπαϊκή νομολογία.[17]

- **Διασφάλιση επαρκών εχέγγυων για την ταυτοποίηση και την προστασία των ευάλωτων ατόμων.** Η Υ.Α. υπενθυμίζει ότι οι κανόνες που ρυθμίζουν τον μηχανισμό αλληλεγγύης, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών (άρθρο 8), πρέπει να συμμορφώνονται με τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως μεταξύ άλλων, την πρόληψη απέναντι στην απάνθρωπη και ταπεινωτική μεταχείριση, όπως ερμηνεύονται από τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ε.Ε. και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.[18]

[16]Ομοίως, οι σύζυγοι θα πρέπει επίσης να συμπεριλαμβάνονται στη ρήτρα εξάρτησης (η οποία έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι ο/η αιτών/ούσα και τα εξαρτώμενα από αυτόν/ή πρόσωπα είναι παρόντα στη διαδικασία).
[17] Για παράδειγμα, η ανάκληση των συνθηκών υποδοχής σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με απόφαση μεταφοράς, ενδέχεται να έρχεται σε αντίθεση με τη νομολογία του ΔΕΕ (βλ.: Haqbin, C-233/18, 12 Νοεμβρίου 2019· Τ.Ο., C-422/21, 9 Ιουλίου 2021).
[18]Βλ. Tarakhel κατά Ελβετίας, αριθ. 29217/12, 4 Νοεμβρίου 2014· Jawo, C-163/17, 19 Μαρτίου 2019.

4 ΠΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΣΤΗ ΜΙΚΤΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ: Η ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΒΑΣΕΙ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

Η Ε.Ε. και τα κράτη μέλη της πρέπει να παίξουν βασικό ρόλο στο πλαίσιο μικτών μετακινήσεων κατά μήκος των κύριων μεταναστευτικών διαδρομών. Επί του παρόντος, ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται οι μικτές μετακινήσεις προσφύγων και μεταναστών, μεταξύ άλλων κατά μήκος της κεντρικής Μεσογείου και μέσω των Βαλκανίων, δεν προσφέρει μια ολοκληρωμένη και προβλέψιμη προσέγγιση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ανθρωπιστικών αναγκών, καθώς και των αναγκών ανάπτυξης και προστασίας των προσφύγων και των μεταναστών. Επιπλέον, δεν διασφαλίζεται η πρόσβαση στα δικαιώματα, ούτε οι βιώσιμες λύσεις, αλλά ούτε και επιλύουν τις επαναλαμβανόμενες προκλήσεις που καλούνται να αντιμετωπίσουν τα κράτη μέλη της Ε.Ε. σχετικά με την καλύτερη διαχείριση των μικτών μετακινήσεων. Είναι απαραίτητη η χάραξη μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής που θα καλύπτει το σύνολο της μετακίνησης, από τη χώρα καταγωγής, μέσω των χωρών διέλευσης, έως τις χώρες τελικού προορισμού στην Ε.Ε., τόσο για όσους χρήζουν διεθνούς προστασίας όσο και για όσους αναζητούν ευκαιρίες μετανάστευσης.

Η προσέγγιση βάσει διαδρομής, είναι μια ολοκληρωμένη στρατηγική που στοχεύει στην υποστήριξη παρεμβάσεων κατά μήκος των κύριων μικτών διαδρομών και των διαδρομών περαιτέρω μετακινήσεων, με σκοπό να βοηθήσει τους πρόσφυγες και τους μετανάστες να βρουν προστασία, λύσεις και νόμιμες οδούς όσο το δυνατό νωρίτερα, μειώνοντας παράλληλα τα δεινά που οι άνθρωποι βιώνουν κατά τα επικίνδυνα ταξίδια, και προσφέροντας αποτελεσματικές εναλλακτικές λύσεις, βασισμένες στα δικαιώματα, αντί για προτάσεις και πρακτικές εξωτερικής ανάθεσης. Αποτελεί μια ολοκληρωμένη, συνδυαστική προσέγγιση για παροχή στήριξης κατά μήκος των μικτών μεταναστευτικών διαδρομών, αντί για ένα σύνολο επιλογών που υιοθετούνται επιλεκτικά από τις Αρχές, και είναι βασισμένη στον πραγματικό επιμερισμό ευθυνών.

Η προσέγγιση βάσει διαδρομής, προβλέπει ταυτόχρονες παρεμβάσεις από τα κράτη και άλλους φορείς, με την υποστήριξη της Υ.Α. και των σημαντικότερων εταίρων της. Για να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις πιέσεις στα εξωτερικά της σύνορα, η Ε.Ε. πρέπει να κοιτάξει πέρα από την άμεση γειτονία της και να συντονίσει τις εργασίες της στον τομέα της ανάπτυξης και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να ενισχύσει την ικανότητα των κρατικών Αρχών με την πάροδο του χρόνου, δίνοντας τη δυνατότητα στα κράτη να αναλάβουν όλο και περισσότερο τις ευθύνες τους σε σχέση με τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, με συνεχή στήριξη από τη διεθνή κοινότητα και την Ε.Ε.

Η προσέγγιση βάσει διαδρομής προϋποθέτει ταυτόχρονες και ισορροπημένες επενδύσεις στο εσωτερικό, αλλά και εκτός των συνόρων της Ε.Ε., υπό το πνεύμα επιμερισμού των ευθυνών, τόσο εντός της Ευρώπης όσο και στις περιοχές καταγωγής. Η Ευρώπη αποτελεί κομμάτι των βασικότερων, μικτών μεταναστευτικών οδών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων από την Ανατολική Αφρική προς τη Βόρεια Αφρική και από τη Μεσόγειο και τη Δυτική Αφρική προς τη Βόρεια Αφρική και τη Μεσόγειο. Απαιτούνται ταυτόχρονες στρατηγικές παρεμβάσεις, με συντονισμένο τρόπο, τόσο εσωτερικά όσο και σε εξωτερικό επίπεδο. Στο εσωτερικό, η ευέλικτη αλληλεγγύη, όπως οι οικονομικές συνεισφορές, μπορεί να συμβάλει στη συγκέντρωση πόρων, για τη διασφάλιση δίκαιων και αποτελεσματικών διαδικασιών ασύλου στα σύνορα. Στο πλαίσιο αυτό, περιλαμβάνονται ο άμεσος έλεγχος και η διαλογή, οι δίκαιες διαδικασίες ασύλου στα σύνορα με τις σχετικές εγγυήσεις, τα εναλλακτικά της κράτησης μέτρα, καθώς και

οι αποτελεσματικές επιστροφές για όσους δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας, που συμπληρώνονται από μετεγκατάσταση η οποία υλοποιείται με γνώμονα την αρχή της οικογενειακής ενότητας και τους ουσιαστικούς δεσμούς.

Για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών, η Ε.Ε. πρέπει να τηρήσει κατά γράμμα τη δέσμευσή της για επίδειξη αλληλεγγύης στις χώρες που βρίσκονται κατά μήκος των μεταναστευτικών διαδρομών, καθώς και σε εκείνες που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό προσφύγων. Η προσήλωση στους στόχους που διατυπώνονται στο Παγκόσμιο Σύμφωνο για τους Πρόσφυγες και στις αρχές προστασίας του είναι ζωτικής σημασίας. Η δέσμευση αυτή θα αποδεικνύεται με την αύξηση των δεσμεύσεων για επανεγκατάσταση, ως μέσω προστασίας των πλέον ευάλωτων ατόμων, αλλά και με την επέκταση της πρόσβασης σε συμπληρωματικές οδούς για τους πρόσφυγες, και στις νόμιμες οδούς για τους μετανάστες . Ελλείψει πρόσβασης σε νόμιμες οδούς, ορισμένοι πρόσφυγες που αναζητούν ασφάλεια και προστασία, επιλέγουν να πραγματοποιούν επικίνδυνα ταξίδια, θέτοντας τους εαυτούς τους σε κινδύνους, όπως κακοποίηση και εκμετάλλευση, ή καταλήγοντας σε τραγικά περιστατικά στη θάλασσα.

Η Ε.Ε. έχει επίσης την ευκαιρία να προωθήσει την συμπερίληψη των προσφύγων σε παγκόσμιο επίπεδο και να στηρίξει τις χώρες που έχουν ανάγκη, μέσω του εκτεταμένου αναπτυξιακού προγραμματισμού της. Διασφαλίζοντας την συμπερίληψη στους τους τομείς που η ίδια η Ε.Ε. έχει θέσει σε προτεραιότητα, (όπως επισιτιστική ασφάλεια, κλιματική αλλαγή, εκπαίδευση και υγειονομική περίθαλψη, μεταξύ άλλων), μπορεί να διασφαλίσει την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ευαλωτοτήτων των αναγκαστικά εκτοπισμένων ατόμων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι συζητήσεις σχετικά με το επόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) θα ξεκινήσουν σύντομα, η επερχόμενες Προεδρίες του Βελγίου και της Ουγγαρίας στο Συμβούλιο της Ε.Ε. θα διαδραματίσουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στον καθορισμό του πλαισίου για μελλοντικές διαπραγματεύσεις.

Ως εκ τούτου, η Ύπατη Αρμοστεία καλεί τις επερχόμενες Προεδρίες του Συμβουλίου:

Να ενθαρρύνουν την Επιτροπή να στηρίξει την προσέγγιση βάσει διαδρομής, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αναγκαστικών εκτοπισμών κατά μήκος των μικτών διαδρομών μετακίνησης προς την Ευρώπη. Η προσέγγιση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει ταυτόχρονες και ισορροπημένες επενδύσεις στο εσωτερικό, αλλά και εκτός των συνόρων της Ε.Ε., μέσω συντονισμένων, πολυμερών και στρατηγικών παρεμβάσεων τόσο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή όσο και από τα ευρωπαϊκά κράτη, για να διασφαλιστεί μια συνολική προσέγγιση και το μέγιστο δυνατό όφελος, υπό το πνεύμα του επιμερισμού των ευθυνών τόσο εντός της Ευρώπης όσο και με τις περιοχές καταγωγής.

Να στηρίξουν τις παρεμβάσεις κατά μήκος των βασικότερων μικτών και περαιτέρω διαδρομών μετακίνησης που βοηθούν τους πρόσφυγες και τους μετανάστες να βρουν προστασία, λύσεις και νόμιμες οδούς, όσο το δυνατό νωρίτερα.

Να διατεθεί επαρκής ανθρωπιστική και αναπτυξιακή χρηματοδότηση για την αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών των μετακινούμενων ατόμων, και να καταρτιστούν αποτελεσματικά και μακροπρόθεσμα μέτρα προστασίας για τη διατήρηση της πρόσβασης στην προστασία για τους πρόσφυγες, και σε λύσεις βασισμένες στα δικαιώματα για τους μετανάστες.

Να αυξηθεί η πρόσβαση στις δυνατότητες επανεγκατάστασης και στις συμπληρωματικές οδούς για τους πρόσφυγες, και στις μεταναστευτικές οδούς για τους μετανάστες (συμπεριλαμβανομένης της οικογενειακής επανένωσης και για τις δύο ομάδες) κατά μήκος των κύριων διαδρομών, καθώς και **να στηριχθεί η βιώσιμη επιστροφή όσων δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας.**

Να γίνεται τακτικός διάλογος με τις χώρες καταγωγής, διέλευσης και ασύλου για τον αποτελεσματικό εντοπισμό και την αντιμετώπιση πιθανών εμποδίων κατά μήκος της διαδρομής. Σ' αυτό περιλαμβάνεται η στήριξη των Αρχών,

προκειμένου να αναπτυχθεί ένα στρατηγικό όραμα για την κατάλληλη διαχείριση των μικτών και περαιτέρω μετακινήσεων – τόσο μέσω οικονομικής όσο και επιχειρησιακής στήριξης. Εξοπλίζοντας τις χώρες καταγωγής και διέλευσης με τα εφόδια για να παρέχουν ουσιαστική προστασία και στήριξη, η προσέγγιση αυτή όχι μόνο βοηθά στην ανταπόκριση απέναντι στις άμεσες ανάγκες των εκτοπισμένων ατόμων, αλλά προωθεί επίσης μια πιο ολοκληρωμένη και βιώσιμη λύση για τον αναγκαστικό εκτοπισμό παγκοσμίως.

Να διασφαλιστεί ότι **η υλοποίηση των αντίστοιχων σχεδίων δράσης της Ε.Ε. γίνεται σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και με το προσφυγικό δίκαιο**.

Να διασφαλιστεί ότι οι **χώρες και οι κοινότητες υποδοχής επωφελούνται από τα μέσα εξωτερικής δράσης της Ε.Ε.**

5 ΕΠΑΝΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΟΔΟΙ

Στο τέλος του 2022, 108,4 εκατομμύρια άνθρωποι παγκοσμίως εκτοπίστηκαν αναγκαστικά, λόγω διώξεων, συγκρούσεων, βίας και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων . Από το σύνολο αυτό, 35,3 εκατομμύρια είναι πρόσφυγες, με πολλούς να βρίσκονται σε παρατεταμένη προσφυγική κατάσταση, και με περιορισμένο αριθμό βιώσιμων λύσεων και ευκαιρίες. Ελλείψει πρόσβασης σε νόμιμες οδούς, ορισμένοι πρόσφυγες που αναζητούν ασφάλεια και προστασία, επιλέγουν να πραγματοποιούν επικίνδυνα ταξίδια, θέτοντας τους εαυτούς τους σε κινδύνους, όπως κακοποίηση και εκμετάλλευση, ή καταλήγοντας σε τραγικά περιστατικά στη θάλασσα.

Βάσει των Προβλεπόμενων Παγκόσμιων Αναγκών Επανεγκατάστασης, εκτιμάται ότι περισσότεροι από 2,4 εκατομμύρια πρόσφυγες θα χρήζουν επανεγκατάστασης το 2024, ενώ σε όλες τις περιοχές σημειώνονται αυξημένες ανάγκες.[19]

Η Υ.Α. καλεί τα κράτη μέλη να τηρήσουν τις δεσμεύσεις τους απέναντι στους πρόσφυγες παγκοσμίως, και να δώσουν λύσεις σε όσους διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο. Στο πλαίσιο αυτό, καλεί την Ε.Ε.:

- **Να συμβάλλει στο 40% του στόχου για επανεγκατάστασης σε παγκόσμιο επίπεδο και να ενθαρρυνθούν περισσότερα κράτη μέλη της Ε.Ε. ώστε να συμμετάσχουν στις προσπάθειες επανεγκατάστασης.**

- **Βάσει του διεθνούς δικαίου, τα κράτη πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις τους για παροχή πρόσβασης στις διαδικασίες ασύλου**. Η προστασία πρέπει να συνεχίσει να βρίσκεται στο επίκεντρο των προγραμμάτων επανεγκατάστασης. Η επανεγκατάσταση εξακολουθεί να είναι ένας μηχανισμός που σώζει ζωές αλλά και ένα εργαλείο προστασίας, και δεν πρέπει να εξυπηρετεί σκοπούς μεταναστευτικής πολιτικής.

- **Να διασφαλιστεί ότι η επανεγκατάσταση παραμένει το κύριο μέσο εισδοχής** για τους επιλέξιμους πρόσφυγες και ότι οι συμπληρωματικές οδοί εξακολουθούν να αποτελούν ένα επιπλέον στοιχείο που προστίθεται στους στόχους επανεγκατάστασης.

- **Να ενισχυθούν οι μηχανισμοί διαχείρισης της επανεγκατάστασης και οι ικανότητες υποδοχής**: Λαμβάνοντας υπόψη τις αυξημένες ανθρωπιστικές ανάγκες σε αρκετές περιοχές ανά τον κόσμο, οι μηχανισμοί επεξεργασίας και οι δομές υποδοχής πρέπει να ενισχυθούν με βιώσιμο τρόπο, ώστε να διασφαλιστεί η προστασία των δεσμεύσεων επανεγκατάστασης. Να διερευνηθούν οι ευκαιρίες για κοινοτικές χορηγίες και οι προοπτικές σύναψης συνεργασιών προς όφελος των κρατών, των κοινοτήτων υποδοχής και των προσφύγων, καθώς και νέες προσεγγίσεις για την ενίσχυση της υποδοχής και της ένταξης των προσφύγων, ώστε να ωφελούνται όλοι.

Να επεκτείνουν την πρόσβαση στις υπάρχουσες εκπαιδευτικές και εργασιακές οδούς, καθιστώντας τις πιο προσιτές, αξιόπιστες και προβλέψιμες για τους πρόσφυγες - να διασφαλιστεί ότι οι πρόσφυγες έχουν ισότιμη πρόσβαση στις ευκαιρίες που προσελκύουν συγκεκριμένες δεξιότητες στην ΕΕ , εξασφαλίζοντας ευελιξία στις διαδικασίες και παρέχοντας καθοδήγηση. Να βοηθήσουν στην εξεύρεση λύσεων για τα εμπόδια

[19]UNHCR: Αυξάνονται οι παγκόσμιες ανάγκες επανεγκατάστασης προσφύγων το 2024, 26 Ιουνίου 2023, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.unhcr.org/news/press-releases/un- hcr-global-refugee-resettlement-needs-grow-2024

(συμπεριλαμβανομένης της έλλειψης ταξιδιωτικών εγγράφων) που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες προκειμένου να προσεγγίσουν ευκαιρίες πρόσβασης και τους υφιστάμενους διαύλους νόμιμης μετανάστευσης, επί ίσοις όροις.

- **Να αντιμετωπιστούν τα εμπόδια που εγείρονται στην υλοποίηση του δικαιώματος στην οικογενειακή ενότητα**. Ενώ η οικογενειακή ενότητα κατοχυρώνεται σε διεθνείς και περιφερειακές πράξεις, πολλά νομικά και διοικητικά εμπόδια πρέπει να ξεπεραστούν για την εφαρμογή αυτού του δικαιώματος. Η Υ.Α. καλεί τα κράτη μέλη να διατηρήσουν την οικογενειακή ενότητα και να διασφαλίσουν την πρόσβαση των προσφύγων στις υπάρχουσες διαδικασίες, θέτοντας την προστασία και την ικανότητα ανταπόκρισης στο επίκεντρό τους, υιοθετώντας μεταξύ άλλων ευέλικτες διαδικασίες, όπως ορίζεται στις συστάσεις της Υ.Α. για τις Ευέλικτες Προσεγγίσεις στις Διαδικασίες Οικογενειακής Επανένωσης στην Ευρώπη.[20]

[20] Συστάσεις της Υ.Α. για τις Ευέλικτες Προσεγγίσεις στις Διαδικασίες Οικογενειακής Επανένωσης στην Ευρώπη, Φεβρουάριος 2023, διατίθεται στη διεύθυνση: https:// www.refworld.org/pdfid/63f75b3f4.pdf

6 ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ

Η Ε.Ε. φιλοξενεί εκατοντάδες χιλιάδες ανιθαγενείς και άτομα απροσδιόριστης εθνικότητας.21 Πολλοί από αυτούς γεννήθηκαν ανιθαγενείς στην Ε.Ε., ενώ άλλοι μετανάστευσαν στην Ε.Ε. αργότερα στη διάρκεια της ζωής τους. Οι ανιθαγενείς όχι μόνο στερούνται το δικαίωμα στην ιθαγένεια, αλλά συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα και υπηρεσίες, στερούνται οικονομικών ευκαιριών και είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι στην εκμετάλλευση, την κακοποίηση και την αυθαίρετη κράτηση. Οι άνθρωποι μπορούν να καταστούν ανιθαγενείς για διάφορους λόγους όπως, μεταξύ άλλων, εξαιτίας των διακρίσεων, των κενών στη νομοθεσία περί ιθαγένειας των συγκρούσεων και των εκτοπισμών, ή επειδή μια χώρα δεν υπάρχει πλέον. Με τη σειρά της, η ανιθαγένεια μπορεί να προκαλέσει εκτοπισμό. Τα παιδιά μπορούν επίσης να γεννηθούν σε καθεστώς ανιθαγένειας, είτε επειδή οι γονείς τους είναι οι ίδιοι ανιθαγενείς, είτε επειδή δεν μπορούν να μεταβιβάσουν την ιθαγένειά τους.

Το 2015, το Συμβούλιο της Ε.Ε. ενέκρινε τα Συμπεράσματα της Ε.Ε. σχετικά με την Ανιθαγένεια, αναγνωρίζοντας τη σημασία του εντοπισμού των ανιθαγενών και της ενίσχυσης της προστασίας τους, επιτρέποντάς τους έτσι να απολαμβάνουν βασικά θεμελιώδη δικαιώματα και μειώνοντας τον κίνδυνο διακρίσεων ή άνισης μεταχείρισης. Με πολιτική βούληση, η Ε.Ε. μπορεί να αναλάβει ηγετικό ρόλο στην εξάλειψη της ανιθαγένειας, τόσο εντός όσο και εκτός των συνόρων της.

Η Υ.Α. καλεί την Ε.Ε. και τις επόμενες Προεδρίες του Συμβουλίου:

- **Να καταρτίσουν ολοκληρωμένες στρατηγικές και σχέδια δράσης για την αντιμετώπιση της ανιθαγένειας τόσο εντός της Ε.Ε., όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο**, να διασφαλίσουν την προώθησή τους σε όλους τους τομείς άσκησης πολιτικής και να παρακολουθείται η πρόοδος προς την υλοποίηση των Συμπερασμάτων του Συμβουλίου του 2015 για την ανιθαγένεια.
- **Να ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά που γεννιούνται στο έδαφός τους θα καταγράφονται κατά τη γέννησή τους**, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς ή το καθεστώς των εγγράφων των γονέων και να αποκτούν ιθαγένεια όταν, σε διαφορετική περίπτωση θα ήταν ανιθαγενή.
- **Να ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη ώστε να θεσπίσουν νόμους και διαδικασίες προσδιορισμού**, και για να διασφαλίσουν τον εντοπισμό, την αναγνώριση και την προστασία των ανιθαγενών, καθώς και τη δυνατότητα πρόσβασής τους στα δικαιώματά τους.

[21] UNHCR Global Trends 2022, June 2023, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.unhcr.org/global-trends-report-2022 (Για περισσότερα στοιχεία βλέπε παράρτημα 5 της ίδιας έκθεσης, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www.unhcr.org/statistics/2022GTannextableSTA.xlsxhttps://www.unhcr.org/statistics/2022GTannextableSTA.xlsx)

7 ΕΠΑΡΚΗΣ, ΠΙΟ ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΚΑΙ ΆΜΕΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε.

Η Ε.Ε. και τα κράτη μέλη της, ως Team Europe, έχουν την ευθύνη να ανταποκρίνονται και να παρέχουν βοήθεια σε περιόδους κρίσης.[22] Η διάθεση ευέλικτης, μη ειδικού προορισμού και πολυετούς χρηματοδότησης πρέπει να καταστεί συνήθης πρακτική, όπου είναι δυνατό, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η Ε.Ε. στο πλαίσιο του Grand Bargain. Στο πλαίσιο αυτό, η Υ.Α. χαιρετίζει τα συμπεράσματα του Συμβουλίου του Μαΐου 2023, με τα οποία καλεί για αύξηση των επιπέδων ευέλικτης χρηματοδότησης και για την ανάγκη να αντιμετωπίσει η Ε.Ε. το χρηματοδοτικό κενό που υπάρχει στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας.[23] Πρόκειται για ένα μεγάλο βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, το οποίο η Υ.Α. είναι πρόθυμη να στηρίξει τόσο επιχειρησιακά όσο και σε επίπεδο υλοποίησης, κατά τη διάρκεια των θητειών της βελγικής και της ουγγρικής Προεδρίας στο Συμβουλίου.

Με τον αριθμό των αναγκαστικά εκτοπισμένων ανθρώπων παγκοσμίως να είναι στα υψηλότερα επίπεδα όλων των εποχών, η ευέλικτη ανθρωπιστική χρηματοδότηση αποτελεί επιτακτική ανάγκη. Κατά τη διαπραγμάτευση του τρέχοντος ΠΔΠ το 2018, 133 εκατομμύρια άνθρωποι έχρηζαν ανθρωπιστικής βοήθειας. Σήμερα, ο αριθμός αυτός ανέρχεται στα 339 εκατομμύρια. Η Ε.Ε. πρέπει να αυξήσει αναλόγως τον προϋπολογισμό της και να συμβαδίσει με τις αυξανόμενες ανάγκες. Όσον αφορά στην αναθεώρηση του ΠΔΠ, η Υ.Α. συνιστά να συμπεριληφθούν ενσωματωμένα κριτήρια αναφοράς και να καθιστά τη χρηματοδότηση ανάλογη προς τις ανάγκες, διασφαλίζοντας ότι λαμβάνονται δεόντως υπόψη τόσο οι ιδιαίτερες ανάγκες προστασίας των προσφύγων όσο και ο αντίκτυπος του αναγκαστικού εκτοπισμού στις χώρες και τις κοινότητες υποδοχής. Μια τέτοια μέτρηση συμβάλει στον προσδιορισμό των τομέων στους οποίους μπορούν να κατευθυνθούν αποτελεσματικότερα οι πόροι, διασφαλίζοντας έτσι ότι η στήριξη της Ε.Ε. ανταποκρίνεται εξίσου στις ιδιαίτερες ανάγκες τόσο των προσφύγων όσο και των κοινοτήτων υποδοχής. Με τη χρηματοδότηση της Ε.Ε. πρέπει επίσης να αντιμετωπιστούν καταστάσεις υποχρηματοδότησης, αυξάνοντας το μερίδιο που διατίθεται σε ξεχασμένες κρίσεις και επιτρέποντας μεγαλύτερη συνοχή και αναλογικότητα στη χρηματοδότηση που παρέχει η Ε.Ε.

Λαμβάνοντας υπόψη τον κεντρικό ρόλο του Συμβουλίου στη διαπραγμάτευση, την τροποποίηση και, τελικά, την έγκριση του προϋπολογισμού της Ε.Ε., τόσο το Βέλγιο όσο και η Ουγγαρία ασκούν σημαντική εποπτεία στον στόχο διάθεσης του 10% του αναπτυξιακού προϋπολογισμού της ΕΕ, στη μετανάστευση και τον αναγκαστικό εκτοπισμό. Σαφέστερες πληροφορίες σχετικά με την κατανομή της χρηματοδότησης και τις δαπάνες όχι μόνο καλλιεργούν εμπιστοσύνη μεταξύ των ενδιαφερόμενων μερών, αλλά και ενισχύουν την τεκμηριωμένη λήψη αποφάσεων, επιτρέποντας πιο στρατηγικές και αποτελεσματικές παρεμβάσεις, που συμβάλουν στην αντιμετώπιση πιεστικών παγκόσμιων προκλήσεων αποτελεσματικότερα και με περισσότερη ακρίβεια. Αυτό σημαίνει παροχή σαφούς και διαφανούς επισκόπησης των

[22] Βλ. Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Αναβάθμιση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027, 15 Δεκεμβρίου 2022, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://www. europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0450_EN.html; Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Report on new orientations for the EU's humanitarian action (Έκθεση σχετικά με τους νέους προσανατολισμούς για την ανθρωπιστική δράση της ΕΕ), 19 Νοεμβρίου 2021, διατίθεται στη διεύθυνση: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0328_EN.html Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την αντιμετώπιση του χρηματοδοτικού κενού ανθρωπιστικής βοήθειας, 22 Μαΐου 2023, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9598- 2023-INIT /el/pdf

[23] Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την αντιμετώπιση του χρηματοδοτικού κενού στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, 22 Μαΐου 2023, διαθέσιμο στη διεύθυνση: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9598-2023-INIT/en/pdf

δαπανών για τον αναγκαστικό εκτοπισμό χωριστά από τις δαπάνες για τη μετανάστευση, σαφώς σημειώνοντας ότι οι αναπτυξιακές επιπτώσεις στις χώρες που φιλοξενούν βίαια εκτοπισμένους ανθρώπους, είναι πολύ διαφορετικές από εκείνον στις χώρες που φιλοξενούν μετανάστες.

Με τις παρατεταμένες καταστάσεις εκτοπισμού και τον πολλαπλασιασμό των εκτοπισμών που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή, αυτές οι θεματικές προτεραιότητες απαιτούν στοχευμένη οικονομική ενίσχυση, ιδίως στους τομείς της εκπαίδευσης και του κλίματος. Επιπλέον, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων για βιώσιμη ανάπτυξη στις χώρες και τις κοινότητες υποδοχής προσφύγων μέσω καινοτόμων χρηματοδοτικών εργαλείων όπως το Global Gateway, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται και οι άνθρωποι που αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις χώρες τους, καθώς και οι κοινότητες που τους φιλοξενούν, ώστε να μην μείνει κανείς πίσω, καθώς προχωρά η υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Η Υ.Α. καλεί τις Προεδρίες του Συμβουλίου:

- Να απευθύνουν έκκληση προς την Επιτροπή σχετικά με την **κατάρτιση Σχεδίου Δράσης για την υλοποίηση των Συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την αντιμετώπιση του χρηματοδοτικού κενού** στην παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, όπως αυτά δημοσιεύθηκαν τον Μάιο του 2023. Έτσι θα διασφαλιστεί η απαραίτητη προβλέψιμη, πρόσθετη και ευέλικτη χρηματοδότηση στους φορείς προστασίας, σε μια εποχή που οι ευαλωτότητες και οι ανάγκες των προσφύγων, των αιτούντων άσυλο και των κοινοτήτων υποδοχής αυξάνονται ραγδαία.

- **Να αυξήσουν τον κονδύλι του προϋπολογισμού για την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας, από τα 1,6 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως που είναι σήμερα, σε τουλάχιστον 2,6 δισεκατομμύρια ευρώ**. Ωστόσο, αυτή η αύξηση δεν πρέπει να γίνει εις βάρος της αναπτυξιακής χρηματοδότησης.

- Καλεί την Επιτροπή να υποβάλει **έκθεση σχετικά με τη αξιοποίηση του στόχου δαπανών του 10 % του Μηχανισμού Γειτονίας, Ανάπτυξης και Διεθνούς Συνεργασίας, διαφοροποιώντας τον αναγκαστικό εκτοπισμό από τη μετανάστευση.**

- Να ζητήσουν να στηρίξει χρηματοδοτικά η Επιτροπή τους θεματικούς τομείς της εκπαίδευσης, του κλίματος και την καινοτόμο/μεικτή χρηματοδότηση, στο πλαίσιο του αναγκαστικού εκτοπισμού.

Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες, Ιανουάριος 2024